



KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 3.5.2011
KOM(2011) 244 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny - unijna strategia ochrony
różnorodności biologicznej na okres do 2020 r.**

{SEK(2011) 540 wersja ostateczna}
{SEK(2011) 541 wersja ostateczna}

1. WPROWADZENIE

Różnorodność biologiczna – niezwykle bogactwo otaczających nas ekosystemów, gatunków i genów – jest naszym ubezpieczeniem na życie, dając nam pożywienie, słodką wodę, czyste powietrze, schronienie i lekarstwa, łagodząc skutki klęsk żywiołowych, chroniąc przed szkodnikami i chorobami, a także przyczyniając się do regulowania klimatu. Różnorodność biologiczna jest również naszym kapitałem naturalnym, zapewniając funkcje ekosystemu, które stanowią podstawę naszej gospodarki. Pogorszenie stanu i utrata różnorodności biologicznej wpływają negatywnie na zapewnianie tych funkcji: tracimy gatunki i siedliska oraz dobrobyt i miejsca pracy uzyskiwane dzięki środowisku naturalnemu, a także narażamy nasze dobre samopoczucie. Dlatego też utrata różnorodności biologicznej, obok zmiany klimatu, jest najbardziej krytycznym zagrożeniem środowiskowym na świecie, a obie kwestie są ze sobą nierozdzielnie związane. Mimo że różnorodność biologiczna ma kluczowe znaczenie dla łagodzenia skutków zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, osiągnięcie celu dotyczącego ograniczenia wzrostu temperatury o 2°C w połączeniu z odpowiednimi środkami dostosowawczymi w celu ograniczenia wpływu nieuniknionych skutków zmiany klimatu jest również niezbędne, aby powstrzymać utratę różnorodności biologicznej.

Wskaźniki wymierania gatunków są w chwili obecnej niezwykle wysokie. Głównie w wyniku działalności człowieka tempo wymierania gatunków jest obecnie od 100 do 1000 razy szybsze niż w warunkach naturalnych: według FAO, 60 % światowych ekosystemów uległo degradacji lub jest niewłaściwie wykorzystywanych; 75 % stad ryb jest nadmiernie eksploatowanych lub w znacznym stopniu wyczerpanych, a od 1990 r. na całym świecie utracono 75 % różnorodności genetycznej upraw rolnych. Każdego roku wycina się około 13 mln hektarów lasów tropikalnych¹, a 20 % tropikalnych raf koralowych na świecie już zniknęło, natomiast 95 % tych raf narażonych zostanie na ryzyko zniszczenia lub znacznego uszkodzenia do 2050 r., jeżeli nie powstrzyma się zmiany klimatu².

W UE tylko 17 % siedlisk i gatunków oraz 11 % kluczowych ekosystemów chronionych na mocy prawodawstwa UE utrzymanych jest we właściwym stanie ochrony³ – pomimo działań podjętych w zakresie zwalczania utraty różnorodności biologicznej, w szczególności od ustanowienia w 2001 r. celu UE w zakresie różnorodności biologicznej na 2010 r. Korzyści płynące z tych działań zostały zniwelowane przez stałe i nasilające się procesy wywierające wpływ na różnorodność biologiczną w Europie, takie jak: zmiana sposobu użytkowania gruntów, nadmierna eksploatację różnorodności biologicznej i jej składników, rozprzestrzenianie się inwazyjnych gatunków obcych, zanieczyszczanie środowiska i zmiany klimatu, które pozostały na tym samym poziomie lub wykazują tendencję wzrostową. Czynniki pośrednie, takie jak wzrost populacji, ograniczona wiedza na temat różnorodności biologicznej oraz fakt, że wartość gospodarcza różnorodności biologicznej nie znajduje odzwierciedlenia w procesie decyzyjnym, również powodują ogromne straty w zakresie różnorodności biologicznej.

Niniejsza strategia ma na celu odwrócenie tendencji do utraty różnorodności biologicznej i przyspieszenie przejścia UE na ekologiczną gospodarkę efektywnie korzystającą z zasobów.

¹ FAO 2010.

² Raport „Reefs at Risk Revisited”, Światowy Instytut Zasobów (World Resources Institute), 2011.

³ <http://www.eea.europa.eu/publications/eu-2010-biodiversity-baseline/>.

Stanowi ona integralną część strategii „Europa 2020”⁴, w szczególności w odniesieniu do inicjatywy przewodniej na rzecz Europy efektywnie korzystającej z zasobów⁵.

⁴ COM(2010) 2020.
⁵ COM(2011) 21.

2. NOWE PODSTAWY DLA POLITYKI UE W DZIEDZINIE RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

2.1. PODWÓJNY MANDAT DZIAŁANIA

Mandat na szczęblu UE

W marcu 2010 r. liderzy UE przyznali, że cel UE na 2010 r. w zakresie różnorodności biologicznej nie zostanie osiągnięty pomimo pewnych istotnych sukcesów, takich jak ustanowienie sieci Natura 2000, największej na świecie sieci obszarów chronionych. W związku z tym przyjęli oni długoterminową wizję i ambitny przewodni cel, które Komisja zaproponowała w komunikacie „Warianty wizji i celu UE w zakresie różnorodności biologicznej na okres po 2010 r.”⁶.

Wizja na rok 2050

Do 2050 roku różnorodność biologiczna w Unii Europejskiej oraz funkcje ekosystemu, które ona zapewnia i które stanowią jej kapitał naturalny, będą chronione, wycenione i zostaną odpowiednio odtworzone ze względu na wartość różnorodności biologicznej samej w sobie oraz ich fundamentalny udział w zapewnianiu dobrobytu człowieka i koniunktury gospodarczej, tak aby uniknąć katastrofalnych zmian wywołanych przez utratę różnorodności biologicznej.

Przewodni cel na rok 2020

Powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej i degradacji funkcji ekosystemu w UE do 2020 r. oraz przywrócenie ich w możliwie największym stopniu, a także zwiększenie wkładu UE w zapobieganie utracie różnorodności biologicznej na świecie.

Mandat o zasięgu światowym

Dziesiąta Konferencja Stron (ang. *Conference of the Parties*, CoP10) Konwencji o różnorodności biologicznej (ang. *Convention on Biological Diversity*, CBD), która odbyła się w Nagoi w 2010 r., doprowadziła do przyjęcia światowego planu strategicznego na rzecz różnorodności biologicznej na lata 2011-2020⁷, protokołu z Nagoi o dostępie do zasobów genetycznych oraz sprawiedliwym i równym podziale korzyści wynikających z ich użytkowania (protokół ABS)⁸ oraz strategii mobilizacji zasobów na rzecz światowej różnorodności biologicznej.

Strategia UE do 2020 r. w zakresie różnorodności biologicznej obejmuje oba mandaty, wprowadzając UE na właściwą drogę w kierunku realizacji jej własnych celów w zakresie różnorodności biologicznej i jej zobowiązań na arenie międzynarodowej.

⁶ COM(2010) 4.

⁷ Światowy plan strategiczny na lata 2011-2020 zawiera wizję na rok 2050, misję na rok 2020 oraz 20 celów.

⁸ Dnia 11 lutego Komisja przedłożyła Radzie wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie podpisania w imieniu Unii Europejskiej protokołu z Nagoi.

2.2. WYCENA NASZYCH ZASOBÓW NATURALNYCH W CELU OSIĄGNIĘCIA WIELU KORZYŚCI

Cel UE na 2020 r. w dziedzinie różnorodności biologicznej oparty jest na uznaniu, że oprócz wartości samej w sobie różnorodność biologiczna i zapewniane przez nią funkcje mają znaczącą wartość gospodarczą, która jest rzadko uwzględniana na rynkach. Ponieważ nie można łatwo wycenić jej wartości i nie jest ona ujmowana w rachunkowości przedsiębiorstw, różnorodność biologiczna często pada ofiarą konkurencyjnych roszczeń dotyczących przyrody i jej wykorzystania. W ramach finansowanego przez Komisję międzynarodowego projektu na temat ekonomii ekosystemów i różnorodności biologicznej (ang. *The Economics of Ecosystems and Biodiversity*, TEEB) zalecono, by wartość gospodarcza różnorodności biologicznej była uwzględniana w podejmowaniu decyzji oraz odzwierciedlana w rachunkowości i sprawozdawczości⁹. W Nagoi zalecenie to zostało włączone do światowego celu i stanowi jedno z kilku kluczowych działań w ramach niniejszej strategii.

Mimo że działania w celu powstrzymania utraty różnorodności biologicznej pociągają za sobą koszty¹⁰, utrata różnorodności biologicznej sama w sobie jest kosztowna dla całego społeczeństwa, a szczególnie dla podmiotów gospodarczych w sektorach, które są bezpośrednio zależne od funkcji ekosystemu. Przykładowo szacuje się, że wartość gospodarcza zapylania przez owady w UE wynosi 15 mld EUR rocznie¹¹. Postępujący spadek liczby pszczoł i innych owadów zapylających¹² może mieć poważne konsekwencje dla europejskich rolników i sektora rolnego¹³. Sektor prywatny jest coraz bardziej świadomy tych zagrożeń. Wiele przedsiębiorstw w Europie i poza nią ocenia swoją zależność od różnorodności biologicznej i włącza cele dotyczące zrównoważonego wykorzystania zasobów do swoich strategii zarządzania¹⁴.

Pełna wycena potencjału przyrody przyczyni się do realizacji wielu celów strategicznych Unii Europejskiej:

- *Gospodarka efektywniej korzystająca z zasobów*: ślad ekologiczny UE obecnie dwukrotnie przekracza jej biologiczny potencjał¹⁵. Poprzez ochronę i poprawę swojej bazy zasobów naturalnych i wykorzystanie ich w zrównoważony sposób UE może poprawić efektywność wykorzystania zasobów przez gospodarkę oraz ograniczyć uzależnienia od zasobów naturalnych spoza Europy.
- *Gospodarka niskoemisyjna i bardziej odporna na zmianę klimatu*: Oparte na ekosystemie podejścia do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej mogą przynieść opłacalne rozwiązania stanowiące alternatywę w stosunku do rozwiązań technologicznych, dostarczając jednocześnie wiele korzyści wykraczających poza ochronę różnorodności biologicznej.

⁹ <http://www.teebweb.org/>

¹⁰ Jak przedstawiono w dołączonym dokumencie roboczym służb Komisji:

¹¹ Gallai et al, 2009 r.

¹² Populacja motyli łąkowych zmniejszyła się o 70 % od 1990 r.

¹³ Szacuje się, że ponad 80 % upraw w UE zależy przynajmniej częściowo od owadów zapylających („Bee Mortality and Bee Surveillance in Europe”, 2009 r.)

¹⁴ „State of Green Business 2011”, GreenBiz Group.

¹⁵ <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/ecological-footprint-of-european-countries/>.

- *Pozycja lidera w dziedzinie badań i innowacji:* Postęp w wielu dziedzinach nauk stosowanych zależy od długoterminowej dostępności i różnorodności zasobów naturalnych. Przykładowo różnorodność genetyczna jest głównym źródłem innowacji dla przemysłu medycznego i kosmetycznego, natomiast potencjał innowacyjny odbudowy ekosystemu i zielonej infrastruktury¹⁶ pozostaje w dużej mierze niewykorzystany.
- *Nowe umiejętności, miejsca pracy i możliwości biznesowe:* Innowacje oparte na przyrodzie, a także działania na rzecz odbudowy ekosystemów i zachowania różnorodności biologicznej mogą prowadzić do wykształcania nowych umiejętności oraz powstawania miejsc pracy i możliwości biznesowych. W TEEB oszacowano, że możliwości biznesowe na świecie wynikające z inwestowania w różnorodność biologiczną mogą być warte 2-6 bln dolarów do 2050 r.

2.3. DZIAŁANIA W OPARCIU O WIEDZĘ O RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Dokonano znacznych postępów w zakresie poprawy wiedzy o różnorodności biologicznej w celu wsparcia polityki z wykorzystaniem aktualnych danych i informacji naukowych. Podejście to należy obecnie dostosować do ram politycznych na okres do 2020 r.

Komisja będzie współpracować z państwami członkowskimi i Europejską Agencją Środowiska w celu opracowania do 2012 r. zintegrowanych ram dla monitorowania, oceny i sprawozdawczości na temat postępów w realizacji strategii. Monitorowanie, sprawozdawczość i przegląd zobowiązań na szczeblu krajowym, unijnym i światowym zostaną udoskonalone i dostosowane w miarę możliwości do wymogów na podstawie innych przepisów dotyczących ochrony środowiska, takich jak ramowa dyrektywa wodna. Unijny poziom odniesienia w zakresie różnorodności biologicznej z 2010 r. i zaktualizowane unijne wskaźniki różnorodności biologicznej¹⁷ będą najważniejszymi elementami tych działań ramowych, które będą opierać się również na innych danych i informacjach, uzyskiwanych np. dzięki wspólnemu systemowi informacji o środowisku, globalnemu monitoringowi środowiska i bezpieczeństwa, Europejskiemu Centrum Informacji o Lasach i powierzchniowemu badaniu pokrycia i użytkowania ziemi (LUCAS). Główną platformą wymiany danych i informacji będzie strona internetowa europejskiego systemu informacji o różnorodności biologicznej (ang. *Biodiversity Information System for Europe*, BISE).

Niniejsza strategia obejmuje konkretne działania w celu poprawy monitorowania i sprawozdawczości. Włączenie monitorowania i sprawozdawczości w zakresie różnorodności biologicznej do unijnego prawodawstwa w dziedzinie ochrony przyrody oraz objęcie ich wspólną polityką rolną (WPR), wspólną polityką rybołówstwa (WPRyb) i – w miarę możliwości – polityką spójności pomogłoby ocenić wpływ tych polityk na różnorodność biologiczną.

Komisja będzie kontynuować prace, aby usunąć najważniejsze luki w badaniach, w tym w odniesieniu do tworzenia map i oceny funkcji ekosystemu w Europie, co przyczyni się do poprawy naszej wiedzy na temat powiązań między różnorodnością biologiczną a zmianą klimatu oraz roli różnorodności biologicznej gleby w zapewnianiu kluczowych funkcji ekosystemu, takich jak pochłanianie dwutlenku węgla i dostarczanie żywności. Finansowanie

¹⁶ Zgodnie z dokumentami COM(2009) 147 i COM(2011) 17.

¹⁷ <http://biodiversity.europa.eu/topics/sebi-indicators>. Do innych istotnych wskaźników należą wskaźnik zrównoważonego rozwoju i wskaźnik rolno-środowiskowy

badan za pośrednictwem nowych wspólnych ram strategicznych mogłoby przyczynić się do zlikwidowania stwierdzonych luk w wiedzy oraz do wspierania polityki.

Co więcej, UE będzie nadal silnie zaangażowana w nową międzyrządową platformę naukowo-polityczną poświęconą różnorodności biologicznej i funkcjom ekosystemu (ang. *intergovernmental science-policy platform on Biodiversity and ecosystem services*, ipBes) i będzie aktywnie przyczyniać się do jej funkcjonowania, w szczególności w zakresie pracy nad ocenami regionalnymi, w przypadku których wzmocnienie współdziałania na płaszczyźnie naukowej i politycznej może wymagać stworzenia określonego mechanizmu na poziomie UE.

3. RAMY DZIAŁANIA NA NAJBLIŻSZĄ DEKADĘ

Strategia UE w zakresie różnorodności biologicznej na okres do 2020 r. obejmuje sześć wzajemnie się wspierających i współzależnych celów, które odzwierciedlają dążenia określone w przewodnim celu na 2010 r. Ich realizacja przyczyni się do powstrzymania utraty różnorodności biologicznej i degradacji funkcji ekosystemu, przy czym poszczególne cele dotyczą następujących zagadnień: ochrony i odtworzenia różnorodności biologicznej i związanych z nią funkcji ekosystemu (cele 1 i 2), wzmocnienia pozytywnego wkładu rolnictwa i leśnictwa oraz zmniejszenia kluczowych zagrożeń dla różnorodności biologicznej w UE (cele 3, 4 i 5), jak również zwiększenia wkładu UE w światową różnorodność biologiczną (cel 6). Każdy cel obejmuje pakiet działań ukierunkowanych na rozwiązanie konkretnych problemów, których dotyczy. Szczegółowe działania zostały przedstawione w załączniku do niniejszego komunikatu. W razie konieczności działania te będą podlegały dalszej ocenie skutków.¹⁸

3.1. OCHRONA I PRZYWRÓCENIE STANU PRZYRODY

Pełne wdrożenie dyrektyw ptasiej i siedliskowej (tj. osiągnięcie właściwego stanu ochrony wszystkich siedlisk i gatunków o znaczeniu europejskim i odpowiednich populacji naturalnie występujących gatunków dzikiego ptactwa) ma kluczowe znaczenie dla zapobiegania dalszej utracie różnorodności biologicznej i przywracania tej różnorodności w UE. Ujęty w ramy czasowe i określony ilościowo cel przyspieszy wdrożenie wspomnianych dyrektyw i osiągnięcie celów w nich określonych.

Cel 1

Powstrzymanie pogarszania się stanu wszystkich gatunków i siedlisk objętych unijnym prawodawstwem w dziedzinie ochrony przyrody oraz osiągnięcie znaczącej i wymiernej poprawy ich stanu, tak aby w porównaniu z obecnymi ocenami do 2020 r. osiągnąć następujące wyniki: (i) zwiększenie o 100 % liczby ocen siedlisk oraz o 50 % liczby ocen gatunków przeprowadzonych na mocy dyrektywy siedliskowej wykazujących poprawę stanu ochrony; a także (ii) zwiększenie o 50 % liczby ocen gatunków przeprowadzonych na mocy dyrektywy ptasiej wykazujących bezpieczny lub lepszy stan ochrony.

3.2. UTRZYMANIE I WZMOCNIENIE EKOSYSTEMÓW I ICH FUNKCJI

¹⁸ Potencjalne skutki celów i środków zostały ocenione w dołączonym dokumencie roboczym służb Komisji. W dokumencie tym na s. 81-82 wymieniono również działania, w odniesieniu do których przewiduje się przeprowadzenie dalszej oceny skutków.

W UE wiele ekosystemów i ich funkcji uległo degradacji, głównie w wyniku rozdrobnienia gruntów. Prawie 30 % terytorium UE jest umiarkowanie lub bardzo rozdrobnione. Cel 2 dotyczy przede wszystkim utrzymania i wzmocnienia funkcji ekosystemu i odbudowy zdegradowanych ekosystemów przez wprowadzenie zielonej infrastruktury do planowania przestrzennego. Przyczyni się on do realizacji celów UE w zakresie zrównoważonego rozwoju¹⁹ oraz do łagodzenia zmiany klimatu i dostosowywania się do niej, przy jednoczesnym wspieraniu spójności gospodarczej, terytorialnej i społecznej oraz ochronie dziedzictwa kulturowego UE. Zapewni również lepszą funkcjonalną łączność w ekosystemach sieci „Natura 2000” i pomiędzy nimi, jak również na szeroko pojętych obszarach wiejskich. Cel 2 obejmuje światowy cel uzgodniony w Nagoi przez poszczególne państwa członkowskie UE i całą UE, dotyczący odbudowy do roku 2020 15 % zdegradowanych ekosystemów.

Cel 2

Do 2020 r. ekosystemy i ich funkcje zostaną utrzymane i wzmocnione poprzez ustanowienie zielonej infrastruktury i odbudowę co najmniej 15 % zdegradowanych ekosystemów.

3.3. ZAPEWNIENIE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU ROLNICTWA, LEŚNICTWA I RYBOŁÓWSTWA

UE poczyniła już starania o włączenie różnorodności biologicznej do opracowywania i realizacji innych polityk. Jednakże biorąc pod uwagę korzyści dla innych sektorów płynące z różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemu, wysiłki te nie są jeszcze wystarczające. Niniejsza strategia ma na celu poprawę włączania tych zagadnień do kluczowych sektorów, w szczególności poprzez cele i działania w celu wzmocnienia pozytywnego wkładu rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa w ochronę i zrównoważone wykorzystanie różnorodności biologicznej²⁰.

W odniesieniu do rolnictwa istniejące instrumenty w ramach WPR przyczynią się do realizacji tego celu, jak również celów 1 i 2. Przyszła reforma WPR i WPRyb oraz nowe wieloletnie ramy finansowe dają możliwość zwiększenia synergii i maksymalizacji spójności między celami ochrony różnorodności biologicznej i celami wspomnianych oraz innych polityk.

Cel 3 *

A) Rolnictwo: Do 2020 r. maksymalizacja obszarów rolnych obejmujących użytki zielone, grunty orne i plantacje trwałe, które są, objęte środkami związanymi z różnorodnością biologiczną na mocy WPR, tak by zapewnić zachowanie różnorodności biologicznej i wymierną poprawę() stanu ochrony gatunków i siedlisk, które zależą od rolnictwa lub podlegają jego wpływowi, a także poprawę w zakresie zapewniania funkcji ekosystemu w porównaniu z unijnym poziomem odniesienia z 2010 r., przyczyniając się w ten sposób do polepszenia zrównoważonego zarządzania.*

¹⁹ COM(2011) 17.

²⁰ Rolnictwo i leśnictwo obejmują 72 % obszaru UE. Utrzymanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej lasów jest celem unijnego planu działań dotyczącego gospodarki leśnej UE z 2006 r. - COM(2006) 302.

*B) Lasy: Do 2020 r. przyjęcie planów urządzenia lasu lub równoważnych instrumentów, zgodnie ze zrównoważoną gospodarką leśną (ang. Sustainable Forest Management, SFM)²¹ w odniesieniu do wszystkich lasów państwowych i gospodarstw leśnych powyżej określonego rozmiaru** (określonych przez państwa członkowskie lub regiony i wymienionych w ich programach rozwoju obszarów wiejskich), które otrzymują finansowanie w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich UE, tak by zapewnić wymierną poprawę(*) stanu ochrony gatunków i siedlisk, które zależą od leśnictwa lub podlegają jego wpływowi, a także poprawę w zakresie zapewniania funkcji ekosystemu w porównaniu z unijnym poziomem odniesienia z 2010 r.*

(*) W odniesieniu do obydwu celów poprawa musi być mierzona w stosunku do wymiernych celów poprawy stanu ochrony gatunków i siedlisk o znaczeniu dla UE w ramach celu 1 i odbudowy zdegradowanych ekosystemów w ramach celu 2.

(**) W odniesieniu do mniejszych gospodarstw leśnych państwa członkowskie mogą wprowadzić dodatkowe zachęty na rzecz przyjmowania planów urządzenia lasu lub równoważnych instrumentów zgodnych z SFM.

Cel 4:

Rybołówstwo: Osiągnięcie maksymalnego podtrzymywalnego połowu (ang. Maximum Sustainable Yield, MSY)²² do 2015 r. Osiągnięcie struktury wiekowej i składu wielkościowego populacji świadczących o dobrym zdrowiu stada poprzez zarządzanie rybołówstwem, bez znaczącego negatywnego wpływu na inne stada, gatunki i ekosystemy, wspierając osiągnięcie dobrego stanu środowiska do 2020 r., zgodnie z wymogami dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej.

3.4. ZWALCZANIE INWAZYJNYCH GATUNKÓW OBCYCH

Inwazyjne gatunki obce (ang. *Invasive alien species*, IAS) stanowią poważne zagrożenie dla różnorodności biologicznej w UE, a zagrożenie to może wzrosnąć w przyszłości, o ile nie zostaną podjęte zdecydowane działania na wszystkich szczeblach w celu kontroli wprowadzania i osiedlania się tych gatunków oraz rozwiązania problemu gatunków już wprowadzonych²³. Każdego roku w UE inwazyjne gatunki obce wyrządzają szkody w wysokości ok. 12,5 mld EUR. Mimo że wyzwania związane z tymi gatunkami są wspólne dla wielu państw członkowskich, z wyjątkiem przepisów dotyczących wykorzystania w akwakulturze gatunków obcych i niewystępujących na danym obszarze obecnie nie ma ukierunkowanej kompleksowej polityki UE w tym zakresie. W niniejszej strategii proponuje się wypełnienie tej luki poprzez wprowadzenie ukierunkowanego instrumentu prawnego UE, który mógłby dotyczyć wyzwań związanych między innymi z drogami przedostawiania się inwazyjnych gatunków obcych, ich wczesnym wykrywaniem i reagowaniem na nie, powstrzymywaniem ich i zarządzaniem nimi.

²¹ Określona w SEC(2006) 748.

²² W 2002 r. podczas Światowego Szczytu Zrównoważonego Rozwoju UE przyjęła cel osiągnięcia poziomów maksymalnego podtrzymywalnego połowu do 2015 r. oraz zobowiązała się do realizacji nowego celu na 2020 r. w zakresie rybołówstwa przyjętego podczas CBD CoP10.

²³ IEEP, 2010.

Cel 5:

Do 2020 r. zidentyfikowanie i priorytetowe traktowanie inwazyjnych gatunków obcych i dróg ich przedostawiania się, kontrola lub eliminacja gatunków o znaczeniu priorytetowym, zarządzanie ich drogami przedostawiania się w celu zapobiegania wprowadzaniu i osiedlaniu się nowych inwazyjnych gatunków obcych.

3.5. PODJĘCIE KWESTII ŚWIATOWEGO KRYZYSU RÓZNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

UE zobowiązała się do spełnienia międzynarodowych celów w zakresie różnorodności biologicznej na okres do 2020 i celów uzgodnionych w ramach CBD. Wymaga to podejmowania działań na szczeblu UE, a także w skali światowej, ponieważ UE czerpie znaczne korzyści ze światowej różnorodności biologicznej i jest jednocześnie odpowiedzialna za część strat i degradacji, które mają miejsce poza jej granicami, w szczególności ze względu na jej struktury konsumpcji niezgodne ze zrównoważonym rozwojem.

Dzięki niniejszej strategii ukierunkowane działania będą miały na celu złagodzenie presji wywieranej przez UE na różnorodność biologiczną, przyczyniając się jednocześnie do ekologizacji gospodarki zgodnie z priorytetami UE przyjętymi w kontekście konferencji ONZ w sprawie zrównoważonego rozwoju, która odbędzie się w 2012 r. UE będzie również musiała wypełniać konkretne zobowiązania ustalone w ramach CoP10 odnoszące się do mobilizacji zasobów i wdrażania protokołu z Nagoi o dostępie i podziale korzyści, jeśli ma dalej być liderem międzynarodowej polityki w zakresie różnorodności biologicznej.

Cel 6:

Do 2020 r. zwiększenie przez UE jej wkładu w powstrzymywanie utraty światowej różnorodności biologicznej.

3.6. WKŁAD ZE STRONY INNYCH DZIEDZIN POLITYKI I INICJATYW DOTYCZĄCYCH ŚRODOWISKA

Podczas gdy niniejsza strategia służy jako główne narzędzie działań UE w zakresie utraty różnorodności biologicznej i koncentruje działania, w ramach których UE zapewnia największą wartość dodaną i skuteczność, osiągnięcie celu wyznaczonego do 2020 r. wymagać będzie pełnego wdrożenia istniejącego prawodawstwa UE w zakresie ochrony środowiska, a także działań na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Wiele istniejących lub planowanych inicjatyw politycznych będzie wspierać cele różnorodności biologicznej. Na przykład zmiana klimatu, która wywiera znaczącą i coraz większą presję na różnorodność biologiczną, zmieniając siedliska i ekosystemy, objęta jest kompleksowym pakietem polityki UE przyjętym w 2009 roku. Osiągnięcie celu polegającego na ograniczeniu wzrostu temperatury o 2°C będzie niezbędne, aby zapobiec utracie różnorodności biologicznej. Do 2013 roku Komisja planuje opracować unijną strategię przystosowania się do zmiany klimatu.

UE wprowadziła rozbudowane prawodawstwo zobowiązujące do osiągnięcia dobrego stanu ekologicznego wód do 2015 r.²⁴ i ekosystemów morskich do 2020 r.²⁵, zwalczania zanieczyszczenia z różnych źródeł i zarządzania substancjami chemicznymi i ich wpływem na

²⁴ Dyrektywa 2000/60/WE.

²⁵ Dyrektywa 2008/56/WE.

środowisko. Komisja dokonuje oceny, czy zagwarantowano dodatkowe działania w celu zwalczania zanieczyszczeń azotem i fosforem oraz pewnymi substancjami zanieczyszczającymi powietrze, podczas gdy państwa członkowskie rozważają wniosek Komisji dotyczący dyrektywy ramowej dotyczącej ochrony gleby, która jest konieczna, aby umożliwić UE osiągnięcie celów różnorodności biologicznej. Co więcej, niniejsza strategia obejmuje częściowo pośrednie czynniki powodujące utratę różnorodności biologicznej, w tym poprzez działania na rzecz zmniejszenia śladu ekologicznego UE, a częściowo poprzez inne inicjatywy w ramach inicjatywy przewodniej na rzecz Europy efektywnie korzystającej z zasobów.

4. DO NIEJ NALEŻYMY, OD NIEJ ZALEŻYMY

4.1. PARTNERSTWO NA RZECZ RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Osiągnięcie unijnych i światowych celów na okres do 2020 r. w zakresie różnorodności biologicznej wymaga pełnego zaangażowania i udziału wielu różnych zainteresowanych stron. W tym celu nastąpi rozszerzenie kilku kluczowych partnerstw:

- Komisja ustanowiła **unijną platformę biznesu i różnorodności biologicznej**, która obecnie zrzesza przedsiębiorstwa z sześciu różnych sektorów (rolnictwo, przemysł wydobywczy, finanse, zaopatrzenie w żywność, leśnictwo i turystyka), aby podzielić się swoimi doświadczeniami i najlepszymi praktykami. Komisja będzie nadal rozwijać platformę i zachęcać do ściślejszej współpracy między przedsiębiorstwami w Europie, w tym MŚP, oraz do tworzenia powiązań między inicjatywami krajowymi i globalnymi.
- Komisja będzie kontynuowała współpracę z innymi partnerami w celu rozpowszechniania i wdrażania zaleceń TEEB na poziomie UE i wspierała działania dotyczące ustalania wartości różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemu w krajach rozwijających się.
- Komisja będzie nadal zachęcać do współpracy naukowców i innych zainteresowanych stron zaangażowanych w **planowanie przestrzenne i gospodarowanie gruntami** w ramach realizacji strategii na rzecz różnorodności biologicznej na wszystkich poziomach, zapewniając spójność z odpowiednimi zaleceniami przedstawionymi w agendzie terytorialnej Unii Europejskiej
- Aktywny udział **społeczeństwa obywatelskiego** będzie wspierany na wszystkich poziomach wdrażania. Przykładowo inicjatywy obywatelskie w dziedzinie nauki są cennym sposobem gromadzenia wysokiej jakości danych, a jednocześnie zachęcają obywateli do angażowania się w działania dotyczące zachowania różnorodności biologicznej.
- Komisja i państwa członkowskie będą współpracować z **regionami najbardziej oddalonymi oraz z krajami i terytoriami zamorskimi**, gdzie występuje więcej gatunków endemicznych niż na całym kontynencie europejskim, poprzez inicjatywę BEST (ang. *Biodiversity and Ecosystem Services in Territories of European Overseas*, różnorodność biologiczna i funkcje ekosystemu na europejskich terytoriach zamorskich) na rzecz propagowania ochrony różnorodności biologicznej i jej zrównoważonego użytkowania.
- UE będzie również wspierała obecne wysiłki w celu poprawy współpracy i **synergii** oraz ustanowienia wspólnych priorytetów pomiędzy konwencjami związanymi z

różnorodnością biologiczną (CBD, CITES, konwencja o ochronie gatunków wędrownych, konwencja ramsarska o obszarach wodno-błotnych, konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego). UE będzie również promować ściślejszą współpracę między CBD i konwencjami w sprawie zmian klimatu i pustynnienia w celu uzyskania obopólnych korzyści.

- UE zacieśni swój dialog i współpracę w sprawie różnorodności biologicznej z **kluczowymi partnerami**, w szczególności z krajami kandydującymi i potencjalnymi krajami kandydującymi w celu *opracowania lub dostosowania ich polityk, aby zrealizować cele na 2020 r. w zakresie różnorodności biologicznej*. Kraje kandydujące i potencjalne kraje kandydujące zachęca się do przyczyniania się do realizacji strategii i rozpoczęcia opracowywania lub dostosowywania ich polityk, aby zrealizować unijne cele na 2020 r. w zakresie różnorodności biologicznej.

Partnerstwa te przyczynią się do podniesienia świadomości na temat różnorodności biologicznej, która w UE utrzymuje się na niskim poziomie²⁶. Po kampanii informacyjnej Komisji z 2010 r. „Różnorodność biologiczna – do niej należymy, od niej zależymy” przeprowadzona zostanie kolejna kampania skupiająca się na sieci „Natura 2000”.

4.2. URUCHOMIENIE ŚRODKÓW W CELU WSPARCIA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I FUNKCJI EKOSYSTEMU

Osiągnięcie celów niniejszej strategii i zapewnienie wypełniania przez UE jej zobowiązań w zakresie światowej różnorodności biologicznej będzie zależeć od dostępności i efektywnego wykorzystania środków finansowych. W ramach bieżącego okresu programowania i nie przesądzając o wynikach negocjacji w sprawie kolejnych wieloletnich ram finansowych, Komisja i państwa członkowskie będą działać na rzecz:

- *zapewnienia lepszego wykorzystania i dystrybucji istniejących funduszy na rzecz różnorodności biologicznej*. W obecnym okresie programowania przewidziano wykorzystanie 105 mld EUR w ramach polityki spójności na rzecz działań związanych ze środowiskiem i klimatem, w tym w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i przyrody²⁷. Jednakże należy połączyć wysiłki wszystkich stron, tak by zapewnić optymalne wykorzystanie dostępnych funduszy²⁸.

- *racjonalizacji dostępnych zasobów i maksymalizacji dodatkowych korzyści z różnych źródeł finansowania*, w tym funduszy na rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich, rybołówstwo, politykę regionalną i dotyczącą zmiany klimatu. W rzeczywistości inwestowanie w różnorodność biologiczną może być opłacalne pod wieloma względami i stanowi racjonalną pod względem kosztów reakcję na kryzys związany ze zmianą klimatu. Włączenie celów różnorodności biologicznej należy rozważyć jako część wspólnych ram strategicznych

²⁶ http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_290_en.pdf.

²⁷ COM(2011) 17.

²⁸ COM(2010) 110. Do końca września 2009 r. wykorzystanie środków przeznaczonych na różnorodność biologiczną było niższe niż w innych kategoriach wydatków. W tym czasie wykorzystanie środków należących do dwóch kategorii bezpośrednio związanych z różnorodnością biologiczną („propagowanie różnorodności biologicznej i ochrony przyrody” i „promowanie walorów przyrodniczych”) wyniosło odpowiednio 18,1 % i 22 %, w porównaniu ze średnim wykorzystaniem wynoszącym 27,1 % w przypadku wszystkich środków dostępnych w ramach polityki spójności. Państwa członkowskie są zobowiązane do przedłożenia zaktualizowanych wyników do końca czerwca 2011 r., zatem skonsolidowane dane powinny być dostępne latem.

rozpatrywanych przez Komisję, aby traktować priorytetowo finansowanie w ramach pięciu instrumentów finansowania na mocy polityki obszarów wiejskich, regionalnej, społecznej i rybołówstwa.

- *dywersyfikacja i zwiększanie różnych źródeł finansowania.* Komisja i państwa członkowskie będą wspierać rozwój i stosowanie innowacyjnych mechanizmów finansowania, w tym instrumentów rynkowych. Publiczne i prywatne dobra pochodzące z ekosystemów rolnych, leśnych i morskich powinny korzystać z systemów opłat za korzystanie z funkcji ekosystemu. W celu przyciągnięcia inwestycji sektora prywatnego w zakresie zielonej infrastruktury będą zapewniane zachęty, a potencjał środków wyrównawczych w zakresie bioróżnorodności będzie rozpatrywany jako jeden ze sposobów doprowadzenia do „zerowych strat różnorodności biologicznej netto”. Komisja i Europejski Bank Inwestycyjny badają obecnie zakres wykorzystania innowacyjnych instrumentów finansowania celem rozwiązania problemów dotyczących różnorodności ekologicznej, w tym poprzez partnerstwo publiczno-prywatne, oraz ewentualne ustanowienie instrumentu finansowania różnorodności biologicznej.

Dwa wymogi w zakresie finansowania mają szczególne znaczenie. Pierwszy z nich dotyczy konieczności odpowiedniego finansowania w celu pełnego wdrożenia sieci „Natura 2000”, w ramach którego środki państw członkowskich muszą być uzupełnione środkami UE²⁹ (szacunkowo w wysokości łącznie około 5,8 mld EUR rocznie). Może to zobowiązać państwa członkowskie do opracowania wieloletniego planowania dla obszarów „Natura 2000”, zgodnego z traktowanymi priorytetowo ramowymi programami wymaganymi na podstawie dyrektywy siedliskowej.

Drugi wymóg wynika ze zobowiązania CoP10 dotyczącego znacznego zwiększenia środków finansowych ze wszystkich źródeł celem skutecznego wdrożenia postanowień protokołu z Nagoi. W prowadzonych w ramach CoP11 dyskusjach na temat celów finansowania należy uwzględnić potrzebę zwiększania finansowania ze środków publicznych, a także potencjał innowacyjnych mechanizmów finansowych. Przepływy finansowe (zasoby własne i źródła innowacyjne) niezbędne do zaspokojenia określonych potrzeb powinny być określone w krajowych strategiach i planach działania w zakresie różnorodności biologicznej.

Zobowiązania te mogłyby zostać zrealizowane bezpośrednio poprzez dodatkowe środki przeznaczone na różnorodność biologiczną i pośrednio poprzez zapewnienie synergii z innymi źródłami finansowania, takimi jak finansowanie działań w związku ze zmianą klimatu (np. dochody z systemu handlu uprawnieniami do emisji i REDD+) i inne innowacyjne źródła finansowania, do których należą środki uzyskiwane dzięki protokołowi z Nagoi o dostępie i podziale korzyści. Reforma szkodliwych dotacji zgodna ze strategią na okres do 2020 r. i światowym celem CBD również korzystnie wpłynie na różnorodność biologiczną.

4.3. WSPÓLNE WDROŻENIE STRATEGII DLA UE

Wspólne cele UE i CBD należy realizować poprzez połączenie działań prowadzonych na szczeblu regionalnym, krajowym i unijnym. Potrzebna będzie zatem ścisła koordynacja, aby monitorować postępy w realizacji celów, w tym poprzez odpowiednie działania polityczne wykraczające poza zakres niniejszej strategii, a także aby zapewnić spójność między działaniami UE i państw członkowskich. W tym celu Komisja będzie współpracować z

²⁹ Zgodnie z wymogami art. 8 dyrektywy siedliskowej.

państwami członkowskimi na rzecz opracowania wspólnych ram realizacji z udziałem także innych kluczowych podmiotów, sektorów i instytucji, w oparciu o najlepsze praktyki i określając zadania i obowiązki każdej ze stron, tak by zapewnić pomyślą realizację projektu.

Komisja będzie wspierać i uzupełniać starania państw członkowskich poprzez egzekwowanie przepisów dotyczących ochrony środowiska, uzupełnianie luk w polityce nowymi inicjatywami, zapewnianie wytycznych i finansowania oraz wspieranie badań i wymiany najlepszych praktyk.

5. DALSZE DZIAŁANIA

Niniejsza strategia stanowi ramy dla działań celem umożliwienia UE osiągnięcia jej celów w zakresie różnorodności biologicznej na okres do 2020 r. i skierowania jej na właściwą drogę do realizacji wizji na rok 2050. Będzie ona przedmiotem przeglądu śródkresowego na początku 2014 r., tak aby jego wyniki mogły być wykorzystane do przygotowania piątego sprawozdania krajowego UE zgodnie z wymogami CBD. Cele i środki zostaną ponownie rozważone w miarę dostępności nowych informacji i dokonywania postępów w zakresie realizacji celów określonych w strategii.

Ponieważ wiele działań podejmowanych obecnie w celu ochrony różnorodności biologicznej i poprawy stanu naszych zasobów naturalnych będzie wymagało długiego czasu, aby doprowadzić do rzeczywistej poprawy, realizacja niniejszej strategii powinna rozpocząć się już teraz, żeby do 2020 r. UE osiągnęła przewodni cel.

Komisja zwraca się do Parlamentu Europejskiego i Rady o poparcie celów i działań określonych w załączniku.

ZAŁĄCZNIK

CEL 1: PEŁNE WDROŻENIE DYREKTYWY PTASIEJ I SIEDLISKOWEJ

Powstrzymanie pogarszania się stanu wszystkich gatunków i siedlisk objętych unijnym prawodawstwem w dziedzinie ochrony przyrody oraz osiągnięcie znaczącej i wymiernej poprawy ich stanu, tak aby w porównaniu z obecnymi ocenami do 2020 r. osiągnąć następujące wyniki: (i) zwiększenie o 100 % liczby ocen siedlisk oraz o 50 % liczby ocen gatunków przeprowadzonych na mocy dyrektywy siedliskowej wykazujących poprawę stanu ochrony; a także (ii) zwiększenie o 50 % liczby ocen gatunków przeprowadzonych na mocy dyrektywy ptasiej wykazujących bezpieczny lub lepszy stan ochrony.

Działanie 1: Dokończenie tworzenia sieci „Natura 2000” i zapewnienie dobrego zarządzania

- 1a) państwa członkowskie i Komisja zapewnią, by etap ustanawiania sieci obszarów „Natura 2000”, w tym w środowisku morskim, został w dużej mierze zakończony do 2012 r.
- 1b) państwa członkowskie i Komisja będą dalej łączyć ochronę gatunków i siedlisk oraz wymogi dotyczące zarządzania w kluczowe polityki planowania przestrzennego i korzystania z wód, zarówno wewnątrz sieci, jak i poza obszarami sieci „Natura 2000”.
- 1c) państwa członkowskie zapewnią, by plany zarządzania lub równoważne instrumenty, w których określono środki ochrony i odbudowy, były opracowywane i wdrażane we właściwym czasie dla wszystkich obszarów „Natura 2000”.
- 1d) Komisja wraz z państwami członkowskimi, ustanowi do 2012 r. proces wspierania wymiany doświadczeń, dobrych praktyk i współpracy transgranicznej w zakresie zarządzania obszarami „Natura 2000”, zgodnie z ramami biogeograficznymi określonymi w dyrektywie siedliskowej.

Działanie 2: Zapewnienie odpowiedniego finansowania sieci „Natura 2000”

- 2) Komisja i państwa członkowskie zapewniają niezbędne środki finansowe i zachęty na rzecz sieci „Natura 2000”, w tym poprzez unijne instrumenty finansowania, w ramach kolejnych wieloletnich ram finansowych. Komisja przedstawi w 2011 r. swoje stanowisko w sprawie sposobu finansowania sieci „Natura 2000” w ramach kolejnych wieloletnich ram finansowych.

Działanie 3: Wzrost świadomości i zaangażowania zainteresowanych stron oraz poprawa skuteczności

- 3a) Do 2013 r. Komisja wraz z państwami członkowskimi opracuje szeroko zakrojoną kampanię informacyjną dotyczącą sieci „Natura 2000” i rozpocznie jej realizację.
- 3b) 3b) Komisja i państwa członkowskie poprawią współpracę z kluczowymi sektorami i będą nadal opracowywać wytyczne w celu polepszenia zrozumienia wymogów prawodawstwa UE dotyczącego przyrody i wartości tego prawodawstwa w promowaniu rozwoju gospodarczego.
- 3c) Komisja i państwa członkowskie będą ułatwiać wdrażanie dyrektyw dotyczących ochrony przyrody poprzez specjalne programy szkoleniowe dotyczące obszarów

„Natura 2000” dla sędziów i prokuratorów oraz rozwijanie większych zdolności w zakresie wspierania ich przestrzegania.

Działanie 4: Poprawa i usprawnienie monitorowania i sprawozdawczości

- 4a) Komisja wraz z państwami członkowskimi opracuje do 2012 r. nowy unijny system sprawozdawczości dotyczący ptactwa, rozwinie system sprawozdawczości zgodnie z art. 17 dyrektywy siedliskowej i poprawi przepływ, dostępność i znaczenie danych na temat sieci „Natura 2000”.
- 4b) 4b) Do 2012 r. Komisja stworzy specjalne narzędzie TIK w ramach europejskiego systemu informacji o różnorodności biologicznej celem poprawy dostępności i wykorzystania danych.

CEL 2: UTRZYMANIE I ODBUDOWA EKOSYSTEMÓW I ICH FUNKCJI

Do 2020 r. ekosystemy i ich funkcje zostaną utrzymane i wzmocnione poprzez ustanowienie zielonej infrastruktury i odbudowę co najmniej 15 % zdegradowanych ekosystemów.

Działanie 5: Poprawa wiedzy na temat ekosystemów i ich funkcji w UE

- 5) 5) Do 2014 r. państwa członkowskie, we współpracy z Komisją, zidentyfikują i oceniają stan ekosystemów i ich funkcji na swoim terytorium kraju, oceniają wartość gospodarczą tych funkcji i będą wspierać włączenie ich wartości do systemów rachunkowości i sprawozdawczości na poziomie unijnym i krajowym do roku 2020.

Działanie 6: Ustanowienie priorytetów w celu przywrócenia i wspierania korzystania z zielonej infrastruktury

- 6a) Do 2014 r. państwa członkowskie, we współpracy z Komisją, opracują strategiczne ramy dla ustalenia priorytetów w zakresie odbudowy ekosystemu na szczeblu regionalnym, krajowym i unijnym.
- 6b) Do 2012 r. Komisja opracuje strategię dotyczącą zielonej infrastruktury w celu wspierania rozwoju zielonej infrastruktury w UE na obszarach miejskich i wiejskich, w tym poprzez zachęty na rzecz przeprowadzania inwestycji wstępnych dotyczących projektów w zakresie zielonej infrastruktury oraz utrzymania funkcji ekosystemu, przykładowo poprzez lepsze ukierunkowanie wykorzystania funduszy UE i partnerstwa publiczno-prywatne.

Działanie 7: Zapewnienie zerowej utraty różnorodności biologicznej netto i funkcji ekosystemu

- 7a) Do 2014 r. Komisja we współpracy z państwami członkowskimi opracuje metodę oceny skutków finansowanych przez UE projektów, planów i programów w zakresie różnorodności biologicznej.
- 7b) Komisja będzie prowadzić dalsze prace w celu zaproponowania do 2015 r. inicjatywy mającej na celu zapewnienie uniknięcia strat netto ekosystemów i ich funkcji (np. poprzez systemy odszkodowań lub kompensacji).

Cel 3: ZWIĘKSZENIE WKŁADU ROLNICTWA I LEŚNICTWA W UTRZYMANIE I WZMOCNIENIE RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

3A) Rolnictwo: Do 2020 r. maksymalizacja obszarów rolnych obejmujących użytki zielone, grunty orne i plantacje trwałe, które są, objęte środkami związanymi z różnorodnością

biologiczną na mocy WPR, tak by zapewnić zachowanie różnorodności biologicznej i wymierną poprawę(*) stanu ochrony gatunków i siedlisk, które zależą od rolnictwa lub podlegają jego wpływowi, a także poprawę w zakresie zapewniania funkcji ekosystemu w porównaniu z unijnym poziomem odniesienia z 2010 r., przyczyniając się w ten sposób do polepszenia zrównoważonego zarządzania.

B) Lasy: Do 2020 r. przyjęcie planów urządzenia lasu lub równoważnych instrumentów, zgodnie ze zrównoważoną gospodarką leśną (ang. Sustainable Forest Management, SFM)³⁰ w odniesieniu do wszystkich lasów państwowych i gospodarstw leśnych powyżej określonego rozmiaru** (określonych przez państwa członkowskie lub regiony i wymienionych w ich programach rozwoju obszarów wiejskich), które otrzymują finansowanie w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich UE, tak by zapewnić wymierną poprawę(*) stanu ochrony gatunków i siedlisk, które zależą od leśnictwa lub podlegają jego wpływowi, a także poprawę w zakresie zapewniania funkcji ekosystemu w porównaniu z unijnym poziomem odniesienia z 2010 r.

(*) W odniesieniu do obydwu celów poprawa musi być mierzona w stosunku do wymiernych celów poprawy stanu ochrony gatunków i siedlisk o znaczeniu dla UE w ramach celu 1 i odbudowy zdegradowanych ekosystemów w ramach celu 2.

(**) W odniesieniu do mniejszych gospodarstw leśnych państwa członkowskie mogą wprowadzić dodatkowe zachęty na rzecz przyjmowania planów urządzenia lasu lub równoważnych instrumentów zgodnych z SFM.

Działanie 8: Zwiększenie płatności bezpośrednich dla środowiskowych dóbr publicznych w ramach unijnej Wspólnej Polityki Rolnej

- 8a) Komisja proponuje, by płatności bezpośrednie w ramach WPR wynagradzały dostarczanie środowiskowych dóbr publicznych wykraczających poza realizację zasady wzajemnej zgodności (np. trwałe użytki zielone, pokrywa zielona, płodozmian, ekologiczne odłogowanie, sieć „Natura 2000”).
- 8b) Komisja proponuje poprawę i uproszczenie zasady wzajemnej zgodności w zakresie dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (ang. *Good Agricultural and Environmental Conditions*, GAEC) i rozważy włączenie ramowej dyrektywy wodnej do zakresu stosowania zasady wzajemnej zgodności, jak tylko dyrektywa zostanie wdrożona, a obowiązki rolników w zakresie ich działalności zostaną dokładnie określone w celu poprawy stanu ekosystemów wodnych na obszarach wiejskich.

Działanie 9: Lepsze ukierunkowanie polityki rozwoju obszarów wiejskich na ochronę różnorodności biologicznej

- 9a) Komisja i państwa członkowskie włączają wymierne cele w zakresie różnorodności biologicznej do strategii i programów rozwoju obszarów wiejskich, dostosowując działania do potrzeb regionalnych i lokalnych.
- 9b) Komisja i państwa członkowskie ustanowią mechanizmy ułatwiające współpracę między rolnikami i leśnikami w celu osiągnięcia ciągłości cech krajobrazu, ochrony

³⁰ Określoną w SEC(2006) 748.

zasobów genetycznych i innych mechanizmów współpracy w celu ochrony różnorodności biologicznej.

Działanie 10: Ochrona europejskiej różnorodności genetycznej

- 10) Komisja i państwa członkowskie będą zachęcać do stosowania środków rolno-środowiskowych w celu wspierania różnorodności genetycznej w rolnictwie oraz zbadają możliwość opracowania strategii ochrony różnorodności genetycznej.

Działanie 11: Zachęcanie właścicieli lasów do ochrony i wzmocnienia różnorodności biologicznej lasów

- 11a) Państwa członkowskie i Komisja będą zachęcać do przyjmowania planów zarządzania³¹, między innymi poprzez wykorzystanie środków rozwoju obszarów wiejskich³² i programu LIFE +.
- 11b) Państwa członkowskie i Komisja będą wspierać innowacyjne mechanizmy (np. opłaty za korzystanie z funkcji ekosystemu) w celu finansowania zachowania i odbudowy funkcji ekosystemu dostarczanych przez wielofunkcyjne lasy.

Działanie 12: Włączenie środków dotyczących różnorodności biologicznej do planów urządzenia lasu

- 12) Państwa członkowskie zapewnią, by plany urządzenia lasu lub równoważne instrumenty obejmowały jak najwięcej z następujących środków:
- utrzymanie optymalnych poziomów drewna posuszowego, biorąc pod uwagę różnice regionalne, takie jak ryzyko pożaru lub potencjalne plagi owadów;
 - zachowanie obszarów naturalnych;
 - oparte na ekosystemie środki na rzecz zwiększenia odporności lasów na pożary należące do programów zapobiegania pożarom lasów, zgodnie z działaniami prowadzonymi w ramach europejskiego systemu informacji o pożarach lasów (ang. *European Forest Fire Information System*, EFFIS);
 - specjalne środki opracowane dla lasów należących do sieci „Natura 2000”;
 - zapewnienie, by zalesianie było prowadzone zgodnie z ogólnoeuropejskimi wytycznymi dla szczebla operacyjnego w sprawie zrównoważonej gospodarki leśnej³³, w szczególności w zakresie różnorodności gatunków i potrzeby przystosowywania się do zmian klimatu.

CEL 4: ZAPEWNIENIE ZRÓWNOWAŻONEGO WYKORZYSTANIA ZASOBÓW RYBNYCH

Osiągnięcie maksymalnego podtrzymywalnego połowu (MSY) do 2015 r. Osiągnięcie struktury wiekowej i składu wielkościowego populacji świadczących o dobrym zdrowiu stada poprzez zarządzanie rybołówstwem, bez znaczącego negatywnego wpływu na inne stada, gatunki i ekosystemy, wspierając osiągnięcie dobrego stanu środowiska do 2020 r., zgodnie z wymogami dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej.

Działanie 13: Poprawa zarządzania poławianymi stadami

- 13a) Komisja i państwa członkowskie utrzymają i odbudują stada rybne do poziomów umożliwiających osiągnięcie MSY na wszystkich obszarach, na których poławiają

³¹ Zrównoważona gospodarka leśna wymaga stosowania planów zarządzania lub równoważnych instrumentów. W 23 państwach członkowskich ponad 60 % lasów jest już objętych takimi planami.

³² Jak określono w rozporządzeniu Rady 1698 (2005).

³³ <http://www.foresteurope.org/>.

floty rybackie UE, w tym na obszarach regulowanych przez regionalne organizacje ds. rybołówstwa, oraz na wodach państw trzecich, z którymi UE zawarła umowy o partnerstwie w sprawie połowów.

- 13b) Komisja i państwa członkowskie opracują i wdrożą w ramach WPRyb długoterminowe plany zarządzania obejmujące zasady kontroli połowów oparte na podejściu MSY. Plany te powinny stanowić odpowiedź na konkretne i określone czasowo cele i opierać się na ekspertyzach naukowych i zasadach zrównoważonego rozwoju.
- 13c) Komisja i państwa członkowskie znacznie zintensyfikują prace w zakresie zbierania danych w celu wsparcia realizacji MSY. Po osiągnięciu tego celu względy ekologiczne, na podstawie ekspertyzy naukowej, zostaną włączone do określenia MSY na okres do 2020 r.

Działanie 14: Eliminowanie negatywnego wpływu na stada, gatunki, siedliska i ekosystemy rybne

- 14a) UE opracuje środki w celu stopniowego wyeliminowania odrzutów, tak by uniknąć przyłowów niepożądanych gatunków i ochronić wrażliwe ekosystemy morskie zgodnie z prawodawstwem UE i zobowiązaniami międzynarodowymi.
- 14b) Komisja i państwa członkowskie będą wspierać wdrażanie dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej, w tym poprzez zachęty finansowe w formie przyszłych instrumentów finansowych dla rybołówstwa i polityki morskiej w odniesieniu do morskich obszarów chronionych (w tym obszarów „Natura 2000” oraz obszarów ustanowionych przez umowy międzynarodowe i regionalne). Może to obejmować odbudowę ekosystemów morskich, dostosowanie działalności połowowej i wspieranie zaangażowania sektora w podejmowanie alternatywnych form działalności, takich jak turystyka ekologiczna, a także monitorowanie morskiej różnorodności biologicznej i zarządzanie nią oraz zwalczanie wyrzucania odpadów do morza.

CEL 5: ZWALCZANIE INWAZYJNYCH GATUNKÓW OBCYCH

Do 2020 r. zidentyfikowanie i priorytetowe traktowanie inwazyjnych gatunków obcych (IAS) i dróg ich przedostawania się, kontrola lub eliminacja gatunków o znaczeniu priorytetowym, zarządzanie ich drogami przedostawania się w celu zapobiegania wprowadzaniu i osiedlaniu się nowych inwazyjnych gatunków obcych.

Działanie 15: Wzmocnienie unijnych systemów ochrony zdrowia zwierząt i roślin

- 15) Do 2012 r. Komisja włączy dodatkowe zagadnienia związane z różnorodnością biologiczną do systemów ochrony zdrowia zwierząt i roślin.

Działanie 16: Ustanowienie specjalnego instrumentu dotyczącego inwazyjnych gatunków obcych

- 16) Do 2012 r. Komisja uzupełni braki polityki w walce z inwazyjnymi gatunkami obcymi poprzez opracowanie specjalnego instrumentu prawnego.

CEL 6: POMOC NA RZECZ ZAPOBIEGANIA UTRACIE ŚWIATOWEJ RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Działanie 17: Ograniczenie pośrednich czynników utraty różnorodności biologicznej

- 17a) W ramach inicjatywy przewodniej na rzecz Europy efektywnie korzystającej z zasobów UE podejmie działania (które mogą obejmować środki oddziaływania na popyt lub podaż) w celu ograniczenie wpływu struktur konsumpcji w UE, zwłaszcza w zakresie zasobów, które to struktury mają bardzo negatywne skutki dla różnorodności biologicznej.
- 17b) Komisja zwiększy wkład polityki handlowej w ochronę różnorodności biologicznej i przeciwdziałanie ewentualnym negatywnym skutkom poprzez systematyczne włączanie różnorodności biologicznej do negocjacji handlowych i dialogu z państwami trzecimi, określanie i ocenę potencjalnych skutków dla różnorodności biologicznej wynikających z liberalizacji handlu i inwestycji w drodze przeprowadzania oceny *ex-ante* wpływu handlu na zrównoważony rozwój i ocen *ex-post*; ponadto Komisja będzie dążyć do włączenia do wszystkich nowych umów handlowych działu dotyczącego zrównoważonego rozwoju, zawierającego istotne postanowienia w sprawie ochrony środowiska mające znaczenie w kontekście handlu, w tym postanowienia dotyczące różnorodności biologicznej.
- 17c) Komisja będzie współpracować z państwami członkowskimi i kluczowymi zainteresowanymi stronami w celu zapewnienia odpowiednich sygnałów rynkowych dla ochrony różnorodności biologicznej, w tym będzie pracować nad reformą, stopniowym wycofywaniem i zniesieniem dotacji szkodliwych z punktu widzenia różnorodności biologicznej na szczeblu UE i państw członkowskich, a także w celu zapewnienia zachęt dla ochrony różnorodności biologicznej i jej zrównoważonego użytkowania.

Działanie 18: Mobilizacja dodatkowych zasobów na rzecz ochrony światowej różnorodności biologicznej

- 18a) W 2012 r. podczas CBD CoP11 Komisja i państwa członkowskie przyłączą się w odpowiednim zakresie do międzynarodowych działań zmierzających do znacznego zwiększenia środków na rzecz światowej różnorodności biologicznej, w ramach międzynarodowego procesu mającego na celu oszacowanie potrzeb finansowych różnorodności biologicznej i przyjęcie celów dotyczących mobilizacji zasobów na rzecz różnorodności biologicznej³⁴.
- 18b) Komisja będzie podnosić skuteczność finansowania UE dla światowej różnorodności biologicznej, między innymi poprzez wspieranie ocen kapitału naturalnego w krajach otrzymujących pomoc, opracowanie lub aktualizację krajowych strategii i planów działania w zakresie różnorodności biologicznej, a także poprzez poprawę koordynacji w ramach UE oraz z najważniejszymi darczyńcami pozaunijnymi w zakresie wdrażania pomocy lub projektów dotyczących różnorodności biologicznej.

Działanie 19: „Świadectwo ochrony różnorodności biologicznej” unijnej współpracy na rzecz rozwoju

- 19) Komisja będzie w dalszym ciągu systematycznie kontrolować swoje działania w zakresie współpracy na rzecz rozwoju w celu zminimalizowania jakiegokolwiek

³⁴ Jak określono w decyzji CoP10 X/3.

negatywnego wpływu na różnorodność biologiczną, a także przeprowadzać strategiczne oceny oddziaływania na środowisko lub oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do działań mogących mieć znaczący wpływ na różnorodność biologiczną.

Działanie 20: Regulowanie dostępu do zasobów genetycznych oraz sprawiedliwy i równy podział korzyści płynących z ich stosowania

- 20) Komisja zaproponuje przepisy w celu wdrożenia w Unii Europejskiej protokołu z Nagoi o dostępie do zasobów genetycznych oraz sprawiedliwym i równym podziale korzyści wynikających z wykorzystania tych zasobów, tak by UE mogła ratyfikować protokół najpóźniej w 2015 r., zgodnie z wymogami światowego celu.